ἄλλην γλῶσσαν νὰ 'μιλοῦμε, φυσικήν, βγαλμένην ἀπὸ τὸ αἴσθημα καὶ ἀπὸ τὴν ζωή, καὶ μὲ ἄλλην νὰ γράφουμε, ψεύτικη, σχολαστική, ποῦ διατηρεῖται ἀκόμη μαρμαρωμένη, ἄγονη, ἀνέκφραστη. Εἶπε ὅτι ἂν ἐσυνείθισε ὁ κόσμος νὰ λέῃ χυδαίαν γλῶσσαν τὴν δημοτική, τοῦτο συμβαίνει διότι τὴν μεταχειρίζεται κάποτε ὁ λαὸς διὰ νὰ ἐκδηλώσῃ χυδαῖα πράγματα, καὶ φταίει αὐτὴ εἰς τοῦτο, ὅσον ἠμπορεῖ νὰ φταίῃ ἕνας καθρέπτης, διότι φέρνει τὸ εἴδωλο μιᾶς ἀσχημιᾶς. Ἐπαρουσίασεν ὅλην τὴν ἀξιοδάκρυτη κατάστασι τῆς διγλωσσίας μας κ' εἶπε πράγματα τὰ ὁποῖα ἴσως ἐλέχθησαν, ὅμως δὲν ἠμπόρεσε ποτέ, ἡ σκέψις καὶ τὸ αἴσθημα νὰ τὰ διατυπώσῃ μὲ περισσοτέραν χάριν, μὲ περισσότερον χιοῦμορ, μὲ τόσην λεπτὴν εἰρωνίαν.

Ὁ κ. Σταματιάδης ἔχει τὸ δῶρον τῆς βαθυτάτης ἁπλότητος εἰς τὰ διανοήματά του, εἰς τὰ ἐπιχειρήματά του, καὶ μὲ ὑπερχειλίζουσαν ἀφθονίαν ἔχει τὴν χάριν τοῦ λόγου. Καὶ ἔχει ἀκόμη καὶ τὴν μέθοδον, μίαν ἑλληνικωτάτην μέθοδον, ἡ ὁποία δὲν βγαίνει ἀπὸ τὰ χημικοδασκαλικὰ ἐργαστήρια τῆς γερμανικῆς σκέψεως, ἀλλ' αὐθορμήτως ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ ἴδιον αἴσθημά του καὶ ἀπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα του, ὅπως βγαίνει ἀπὸ τὴ μηλιὰ τὸ μῆλο. Δι' αὐτὸ εἶνε φυσική, λογική, χωρὶς προσπάθεια καὶ ἀγῶνα 'στὴν κατάταξι.

Ἡ «Κριτικὴ» θὰ δημοσιεύσῃ ὁλόκληρον τὴν μελέτην τοῦ κ. Σταματιάδου. Εἰς τὸ ἑπόμενον τεῦχος της ἀρχίζει τὴν δημοσίευσιν τοῦ πρώτου μέρους, τὸ ὁποῖον θὰ συνοδεύῃ ἕνα εἰσαγωγικὸν προοίμιον τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ, τοῦ ποιητοῦ μας, ποῦ ἠθέλησε δι' αὐτοῦ νὰ τιμήσῃ τὸν λαμπρὸν λόγιον, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν διάλεξίν του αὐτὴν ποῦ ἔκανε, πρὸ μαθητῶν σχολείου, σημειώνει ἕνα σημαντικὸν σταθμὸν προόδου εἰς τὴν πνευματικὴν ζωήν μας.

Τιμὴ εἰς τὸν κ. Σταματιάδην καὶ τιμὴ εἰς τὸν κ. Ρουσόπουλον, τὸν προοδευτικὸν διευθυντὴν τῆς Βιομηχανικῆς Ἀκαδημίας.

* *
*

Ἡ Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα.—Εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Μουσικῆς Ἑταιρείας ἔδωσε πρὸ ἡμερῶν ἡ Ἀθηναϊκὴ Μανδολινάτα τὴν τακτικὴν ἐτησίαν συναυλίαν της. Εἶνε εὐχάρστον ὅτι ὑπάρχει εἰς τὸν τόπον μας ἕνα μουσικὸν σωματεῖον, ὅπου, τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτὸ φιλομούσους νέους δὲν συνήθροισεν ἐκεῖ οὔτε ἡ μόδα, οὔτε μία ἀνάγκη ἐπιδείξεως, ἀλλ' ὡς τοὐλάχιστον φαίνεται, μία εἰλικρινὴς ἀγάπη διὰ τὴν μουσικὴν καὶ ἕνας πόθος μελέτης καὶ προόδου. Ὅταν δὲ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὑπάρχει ἡ εἰλικρίνεια, ὑπάρχει ἡ ἀγάπη, ὑπάρχει ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν μελέτην καὶ ὑπάρχει ἀκόμη καὶ τὸ talent, καὶ μία διεύθυνσις ἐνθουσιώδης, ὡς ἐκείνη τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας, εἶνε φυσικώτατον νὰ γίνεται ἐργασία καλὴ καὶ εὐσυνείδητος, ἐργασία εἰλικρινής, ἐργασία ποῦ δὲν γίνεται εἰς μερικὰ ἄλλα, κινεζικὰ μουσικὰ σωματεῖα μας, μὲ σοβαρὰς ἀξιώσεις, εἰς τὰ ὁποῖα καλλιεργοῦνται εὐρύτατα καὶ μὲ πολλὴν πειθαρχίαν καὶ αὐστηρότητα ἡ ψευτιὰ καὶ ἡ ἀπάτη εἰς τὴν τέχνην, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μιᾶς διευθύνσεως, ὑψηλῆς μουσικῆς ἀμαθείας καὶ ἠλιθιότητος.

* *
*

Ermete Novelli.—Μᾶς ἦλθε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν χώραν ποῦ ἔβγαλε τὴν Δοῦζε, ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν. Ἡ τέχνη του ἁγνή, φυσική, εἰλικρινής, μεγάλη, θερμὴ ἀπὸ τὸν ἥλιον τῆς Μεσημβρίας, μᾶς συνεκίνησεν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μας, μᾶς ἔφερε ὑγείαν, μᾶς διεστείλεν εὐεργετικῶς τοὺς πνεύμονάς μας, μᾶς ἐτόνωσε τὸ αἴσθημά μας. Περίεργον! Ἀπό τινος μεγάλοι ἐκτιμηταὶ καὶ λάτραι τῆς τέχνης τῶν χωρῶν ou fleurit la neige καὶ ὅπου ὁ ἥλιος, σὰν χλωμὸ πορτοκάλι χάνεται διαρκῶς πίσω ἀπὸ μίαν αἰωνίαν συγνεφιά, εἴχαμε λησμονήσει ὅτι ὁ λαμπρὸς οὐρανὸς καὶ ὁ θερμὸς καὶ φωτεινὸς ἥλιος καὶ ἡ ὡραία φύσις κάμνουν τὰς μεγάλας φυλὰς καὶ τὴν μεγάλην τέχνην. Τὸ εἴχαμε λησμονήσει ἐμεῖς οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν δύναμιν τῆς τριάδος αὐτῆς ἴσως ὀφείλομεν τὴν μεγάλην πνευματικὴν ὑπεροχὴν ποῦ ἐδόξασε τὴν ἀρχαίαν φυλήν μας. Ἡ τέχνη τοῦ μεγάλου ἰταλοῦ Νοβέλλη, τὸν ὁποῖον ἐγέννησε συγγενὴς φυλὴ μὲ τὴν ἰδικήν μας, ἐξύπνησε μέσα μας μερικὰ ναρκωμένα ἔνστικτα καὶ μᾶς ἔκανε νὰ σκεφθοῦμε ὅτι, λαοὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἡ θέλησις τῆς Δημιουργίας ἀφθόνως ἐσκόρπισε τὸν πλοῦτον καὶ ἐχάρισε τὸ ὅραμα μιᾶς αἰωνίας ὠμορφιᾶς οὐρανοῦ καὶ γῆς, εἶνε προωρισμένοι, ὅσον ἴσως δὲν εἶνε ἄλλοι, νὰ γεννήσουν μεγάλα πράγματα, πολὺ μεγάλα εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, τοῦ πνεύματος, τῆς τέχνης.